

BIULETYN KOWIEŃSKI**W I L B I**

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) MAŁA POHULANKA 10—7.

Nr. Wilno, dnia 13 marca 1935 r.

1245.

T r e ś ć n u m e r u:**I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.**

Dział. Str.

1. "Germanja" o "planach Polski nad Bałtykiem".

I. 1.

K r o n i k a.

2. "Diena" o zacieśnianiu się współpracy bałtyckiej.	"	"
3. Dokoła zamierzonej noty Litwy do Ligi Narodów w sprawie poczynań niemieckich.	"	"
4. "Volksbund" przeciwko wysokiemu wymiarowi kary w sprawie Neumanna i Sassa.	"	"
5. Dokoła rozszerzenia litewsko-sowieckich stosunków handlowych.	"	"
6. Narady litewsko-łotewskie w sprawie tranzytu drzewa sowieckiego.	"	"
7. Umowa o emigracji sezonowej do Łotwy.	"	2.
8. Rokowania handlowe z Belgją.	"	"
9. Wycieczka Żydów kowieńskich do Wilna.	"	"
10. Przyjazd posła Wilejszysa do Kowna.	"	"
11. Projekt przyjazdu dziennikarza amerykańskiego Knickerbockera do Polski.	"	"
12. Drugi kongres bibliotekarzy bałtyckich.	"	"
13. Dokoła książki poświęconej działalności pisarza duńskiego Ago Meyer Benediktsena.	"	"
14. Dokoła litewsko-francuskich stosunków handlowych.	"	"

**III. ZAGADNIENIA POLITYKI WENWĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.**

K r o n i k a.

15. Sprawa nazwisk i narodowości w projekcie nowej ustawy.	III.	"
16. Propozycja 100-miljonowej pożyczki francuskiej.	"	3.
17. Preliminarz budżetowy Litwy na rok 1935 w Gabinetie Ministrów.	"	"
18. Nowa redakcja ustawy o obywatelstwie.	"	"
19. Projekt utworzenia rady radjowej.	"	"
20. Dokoła sprawy W. Sidzikauskasa.	"	"
21. Dymisja burmistrza Birż.	"	"
22. Projekt nowego wydawnictwa, poświęconego sprawom ekonomicznym.	"	"

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a.

23. Oskarżenie w sprawie wywrotowców kłajpedzkich.	VII.	"

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"Germanja" o "planach Polski nad Bałtykiem". "Rytas" Nr.56 z dn. 9.III.35 r. donosi, iż "Germanja" zamieszcza artykuł swego warszawskiego korespondenta p.t. "Polskie plany nad Bałtykiem", w którym wskazuje na dążenie Polski do stworzenia wraz z państwami bałtyckimi wielkiego bloku wschodnio-europejskiego. "Germanja" jednak uważa, iż Polska utraciła już swój prestige nad Bałtykiem, a opinia społeczna Łotwy i Estonji nie darzy już zaufaniem Polski. Ma się wrażenie, pisze "Germanja", iż interesy Polski i państw bałtyckich mało posiadają wspólnego. Tłumacząc to ustosunkowanie się państw bałtyckich względem Polski, pismo wyraża zdanie, iż jest ono wynikiem paktu polsko-niemieckiego oraz stosunku Polski względem paktu wschodniego.-

Kronika.

"Diena" o zacieśnianiu się współpracy bałtyckiej. "Diena" Nr.10 z dn.10.III.35 r. stwierdza, iż współpraca bałtycka we wszystkich dziedzinach życia coraz bardziej się zacieśnia. W najbliższym czasie dokonana zostanie unifikacja ustawodawstwa bałtyckiego w sprawie obrony krajowej i opieki społecznej. Zamierzone jest również uzgodnienie poczyną delegacji litewskiej, łotewskiej i estońskiej na czerwcowej konferencji międzynarodowego biura pracy przy Lidze Narodów. Delegacje trzech państw bałtyckich będą zabiegały o uzyskanie stałych miejsc we wszystkich komisjach międzynarodowego biura pracy. W tym celu przybył na naradę do Kowna delegat łotewskiego Ministerstwa Dobrobytu p.Serżans.-

Dokoła zamierzonej noty Litwy do Ligi Narodów w sprawie poczyną Niemiec kich. "Dzień Polski" Nr.10 z dn.11.III.35 r. komunikuje, iż według doniesień Ag.Hawasa z Kowna, litewskie Ministerstwo Spraw Zagr. przystąpiło do zbadania materiałów, dotyczących pewnych posunięć rządu niemieckiego w stosunku do Litwy, a w szczególności wypowiedzenia traktatu handlowego, zakazu małego handlu granicznego, zmniejszenia do 5 mk. sumy dozwolonej przy przejeździe z Niemiec do Litwy, zakazu tranzytu drobiu litewskiego, odmowy wiz tranzytowych dla obywateli litewskich, przygotowań wojskowych w Prusach Wschodnich i t.p. Litewskie M-stwo Spraw Zagr. przystąpiło do zbadania tych spraw w celu odwołania się do Ligi Narodów z prośbą o interwencję w myśl przepisów artykułu 11 paktu Ligi. Jak wiadomo art.11 uprawnia każdego członka Ligi do zwrócenia uwagi Rady lub Zgromadzenia na wszelką okoliczność, mogącą zakłócić spokój między państwami.-

"Volksbund" przeciwko wysokiemu wymiarowi kary w sprawie Neumanna i Sassa. Prasa kowieńska z dn.11.III.35 r. z Berlina donosi, że kierownictwo "Volksbund für Auslands Deutschtum" rozpoczęło ostrą kampanję antylitewską w związku z domaganiem się przez prokuratora wysokiego wymiaru kary dla Neumanna, Sassa i innych oskarżonych w procesie kłajpedzkim. "Volksbund" wydał specjalną odezwę, w której wskazuje na wierność Niemców wobec braci kłajpedzkich i wyraża przypuszczenie, że sąd litewski odrzuci żądanie prokuratorów.-

Dokoła rozszerzenia litewsko-sowieckich stosunków handlowych. Prasa kowieńska z dn.9.III.35 r. donosi, iż w związku z litewsko-sowieckimi rokowaniami w sprawie rozszerzenia stosunków handlowych w najbliższych dniach mają przybyć do Kowna przedstawiciele sowieckich instytucji handlowych i gospodarczych celem zapoznania się na miejscu z rynkiem litewskim i prowadzenia dalszych rokowań w sprawie zwiększenia zakupów produktów rolniczych w Litwie. Delegaci sowieccy mają zamiar zwiedzić także Kłajpedę, Szawle i inne miasta prowincjonalne Litwy.-

Narady litewsko-łotewskie w sprawie tranzytu drzewa sowieckiego. Prasa kowieńska z dn.11.III.35 r. donosi, iż w dn.9 b.m. udał się do Łotwy przedstawiciel litewskiego zarządu kolejowego celem podjęcia pertraktacji z przedstawicielami kolei łotewskich w sprawie uregulowania tranzytu drzewa sowieckiego przez Łotwę do portu kłajpedzkiego. Projektowane jest przyspieszenie ruchu pociągów, przewożących drzewo do Kłajpedy.-

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"Przemysł" o "planach" Polak i na d. B. 1-
 tyki e. "Przemysł" Nr. 56 z dn. 9.11.35 r. donosi, iż "Germanskie"
 namieszczenie artykułu z tego wierszawskiego korespondenta p. r. "Polakie"
 piny nad Białym, w którym zakazuje na terenie Polski do swo-
 rzenia wraz z przemysłem białym wielkiego bloku wschodnio-
 gojskiego. "Germanskie" jednak twierdzi, iż Polak utrzyma już swój
 prestiż nad Białym, a ogólny społeczny ton i Estoni nie są
 try już zupełnie Polak, ale są wspaniałe, pisać "Germanskie", iż
 interesy Polski i białych białych małe posiadają wspólnego. Tym
 znacząco to nastąpienie się panstwa białych względem Polski
 pisać wyraźnie zdanie, iż jest ono wynikiem partii polsko-
 go oraz stosunku Polski względem partii wschodniego.

K. 1-
 "Przemysł" o "planach" Polak i na d. B. 1-
 o y b a t y c k i e j. "Dziennik" Nr. 10 z dn. 10.11.35 r. stwierdza
 gas, iż w odniesieniu do polityki we wszystkich dziedzinach życia coraz
 bardziej się zacieśnia. W najbliższym czasie dokonany zostanie
 unifikacja w zakresie polityki z partiami stroną krajową i
 opierał się na... Zmierzano jest również umocnienie polityki
 dotyczący litewskiej, litewskiej i estońskiej na czystość kon-
 formacji międzynarodowej przez pracę litewskiej Litwy, Dala-
 gacja przez polityki białych białych białych o wspaniałe stałych
 litewskie we wszystkich dziedzinach międzynarodowej, go przez pracę. Tym
 celu przysięgi na nawiązanie do Komisji białych białych białych
 Dobrobytu p. Germanskie.

Dokładnie z...
 E. 1-
 k i o h. "Dziennik Polak" Nr. 10 z dn. 11.11.35 r. komunikuje, iż
 według doniesień A. Harsze z Kowna, litewskie Ministerstwo Spraw
 zagr. przystąpiło do zbadania możliwości, dotyczących pomysłów po-
 sunięcia rządu litewskiego w stosunku do Litwy, w szczególności
 wypowiedzenia traktatu handlowego, zakazu małego handlu granicz-
 nego, zamknięcia do 5 km. strefy granicznej przy przystąpieniu do Lit-
 wie do Litwy, zakazu transportu drobnic litewskiej, odmowy wia-
 transzowanych dla obywateli litewskich, przygotowań wojennych w
 Prusach Wschodnich i t. p. litewskie Ministerstwo Spraw Zagr. przystąpi-
 do do zbadania tych spraw w celu odwołania się do litewskiej Litwy.
 z prośbą o interwencję w tym kierunku przystąpił do Litwy Litwy.
 Jak wiadomo, jeśli Litwa przystąpi do zwrócenia uw-
 gi na każdy lub zgrupowanie na wszelkie okoliczności, mogące zakłócić
 spokój między państwami.

"Wolność" o...
 k i o h. "Prasa Kowalska" z dn. 11.11.35 r. z Berlina donosi, iż
 kiero-nictwo "Volksbund für Auslandsdeutschentum" rozpoznało ostat-
 nie w sprawie wyjazdu Kury dla Niemców, która i innych okazano
 tych w sprawie kiero-nictwa "Volksbund" w sprawie specjalnej odwoł-
 w której kiero-nictwo na wiadomości Niemców wobec prac kiero-nictwa i
 wyraża przeczucie, że są litewski obratki kiero-nictwa
 rów.

Dokładnie z...
 k i o h. "Prasa Kowalska" z dn. 10.11.35 r. donosi, iż w związku z litewsko-sowieckimi rozo-
 waniem w sprawie rozszerzenia strefy handlowych w najbliższych
 gnicach ma być przysięgi do Komisji białych białych białych (litewskiej)
 handlowych i gospodarczych celów zapoznania się na miejscu z ty-
 kiem litewskim i prowadzenia dalszych rozmów w sprawie litewskiej
 nie zakupów produktów rolniczych w Litwie. Działalność litewskiej
 samar wiadomości także Kierpede, białe i inne miasta prowincjonal-
 ne Litwy.

W sprawie...
 k i o h. "Prasa Kowalska" z dn. 11.11.35 r. donosi, iż w dn. 8.11.35 r. uład się do Litwy
 przedstawiciel litewskiego zarządu kolejowego celem podjęcia per-
 traktacji z przedstawicielami kolei litewskiej w sprawie uregujo-
 wania transportu drzewa siewskiego przez koleje do portu Kierpede-
 niego. Projektowane jest przysięgnięcie rucy pożyczki, gwaranz-
 cych drzewo do Kierpedy.

Umowa o emigracji sezonowej do Łotwy. Prasa kowieńska z dn.9.III.35 r. donosi, iż M-stwo Spraw Wewn. zawarło umowę z łotewskim towarzystwem rolniczym w sprawie zatrudnienia litewskich robotników sezonowych w Łotwie. W myśl umowy Łotwa najmie 14.000 robotników litewskich, w tem 8.000 kobiet na przeciąg niemniej niż 7 miesięcy z uposażeniem 30 łatów miesięcznie dla robotnika i 18 łatów dla robotnicy z pełnym utrzymaniem, przyczem robotnikom litewskim przysługiwać będzie prawo wywiezienia z Łotwy pieniędzy zarobionych.-

Rokowania handlowe z Belgią. Prasa kowieńska z dn.9.III.35 r. donosi, iż wkrótce mają być podjęte litewsko-belgijskie rokowania w sprawie wymiany towarów. Litwa zamierza zakupić w Belgji szyny kolejowe, wzamian za co Belgja zakupi w Litwie materiały leśne.-

Wycieczka Żydów kowieńskich do Wilna. Prasa kowieńska z dn.9.III.35 r. donosi, iż dn.7.III.35 r. przybyła do Wilna wycieczka Żydów kowieńskich, która zabawi w Wilnie kilka dni.-

Przyjazd posła Wilejszysa do Kowna. Prasa kowieńska z dn.9.III.35 r. donosi, iż poseł litewski w Łotwie Wilejszys przybył na kilka dni do Kowna.-

Projekt przyjazdu dziennikarza amerykańskiego Knickerbockera do Polski. Prasa kowieńska z dn.9.III.35 r. donosi, iż bawiący obecnie w Litwie dziennikarz amerykański Knickerbocker udał się z Kowna do Kłajpedy, skąd zamierza pojechać do Polski.-

Drugi kongres bibliotekarzy bałtyckich. "Liet.Aidas" Nr.57 z dn.11.III.35 r. donosi, iż w sierpniu r.b./w Tartu/w Dorpacie odbędzie się drugi kongres bibliotekarzy bałtyckich. Pierwszy kongres odbył się jesienią 1930 r. w Rydze. W tym samym czasie Estonja obchodzić będzie 400-ą rocznicę powstania książki estońskiej.-

Dokoła książki poświęconej działalności pisarza duńskiego Ago Meyer Benediktsena. "Liet.Aidas" Nr.57 z dn.11.III.35 r. donosi, iż żona zmarłego pisarza duńskiego Ago Mayer Benediktsen wydała książkę, poświęconą działalności swego małżonka. Książka m.in. zawiera obszerny materiał dotyczące Litwy.-

Dokoła litewsko-francuskich stosunków handlowych. "Diena" Nr.10 z dn.10.III.35 r. donosi, iż wkrótce zawarte zostanie z Francją porozumienie, skutkiem którego Francja zakupi w Litwie znaczna ilość produktów gospodarczych. Spodziewane jest także rozszerzenie francuskich kontyngentów importowych dla litewskich produktów rolnych.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

Sprawa nazwisk i narodowości w projekcie nowej ustawy.

"Diena" Nr.10 z dn.10.III.35 r. dowiadyuje się, iż M-stwo Spraw Wewn. opracowało już projekt ustawy o nazwiskach, który zostanie wkrótce przekazany Gabinetowi Ministrów. Na ukończeniu jest również praca nad ułożeniem słownika nazwisk. Projekt ustawy o nazwiskach przewiduje zlitewszczenie wyrodnionych nazwisk litewskich oraz zmianę i skorygowanie nazwisk wycieczonych i źle brzmiących. Dotychczas podania o zmianę nazwisk rozpatrywał Gabinet Ministrów. Na przyszłość zezwolenia na zmianę nazwiska będzie wydawał minister Spraw Wewnętrznych. Ministrowi Spraw Wewn. przysługiwać będzie również prawo nadawania nazwisk wcale nieposiadającym nazwisk, jak np. podrzutkom. Prawdopodobnie nowe paszporty wydane zostaną dopiero po ogłoszeniu ustawy o nazwiskach. Podnoszony jest projekt, by osoby, które zaprzeczają swemu litewskiemu pochodzeniu i zaliczają siebie do innej narodowości, musiały dowieść swego faktycznego pochodzenia. Projekt ustawy o nazwiskach, z wyjątkiem części normującej zmianę nazwisk, nie dotyczy obywateli narodowości żydowskiej.-

Propozycja 100-miljonowej pożyczki francuskiej. "Diena" Nr.10 z dn.10.III.35 r. donosi, iż ogłoszenie 18-miljonowej pożyczki wewnętrznej w Litwie wzbudziło zainteresowanie finansistów francuskich, którzy wyrazili chęć udzielenia Litwie długoterminowej pożyczki na bardzo dogodnych warunkach w wysokości 100 milj.frenków /40 milj.lt./. Pismo jednak dowiada się, iż propozycja tej pożyczki zostanie prawdopodobnie odrzucona.-

Preliminarz budżetowy Litwy na rok 1935 w Gabinetcie Ministrów. "Dzień Polski" Nr.10 z dn.11.III.35 r. donosi, iż Gabinet Ministrów przystąpił do rozpatrywania budżetu państwa na rok 1935.-

Dokoła sprawy Piragiusa. Prasa kowieńska z dn.11.III.35 r. donosi, iż prokuratura Sądu Wojskowego przekazała sprawę Piragiusa prokuratorowi kowieńskiego Sądu Okręgowego w celu przekazania jej sędziemu śledczemu. Dotąd nie zostało ustalone, czy sprawa rozpatrywana będzie przez Izbę Apelacyjną, czy też przez Sąd Wojskowy.-

Nowa redakcja ustawy o obywatelstwie. Prasa kowieńska z dn.9.III.35 r. donosi, iż litewska Rada Stanu ponownie redaguje projekt ustawy o obywatelstwie. Wprowadziła ona do niej szereg poprawek. W końcu marca r.b. projekt ustawy został przedłożony Gabinetowi Ministrów w celu zatwierdzenia.-

Projekt utworzenia rady radjowej. Prasa kowieńska z dn.9.III.35 r. donosi, iż dn.8.III odbyła się w Kownie narada międzyministerjalna w sprawie rozgłośni kowieńskiej. Projektowane jest utworzenie "rady radjowej", w skład której wejdą przedstawiciele M-stwa Komunikacji i Oświaty. Rada ta będzie podległa ministrowi Komunikacji i będzie kierowała rozgłośnią kowieńską.-

Dokoła sprawy W. Sidzikauskasa. "Diena" Nr.10 z dn.10.III.35 r. donosi, iż Izba Apelacyjna wyznaczyła sprawę Wacława Sidzikauskasa na dzień 15 kwietnia. Jako jedyny świadek zezwany został dr.Zaunius. Jak wiadomo, Sąd Apelacyjny skazał Sidzikauskasa na 6 mies. zwykłego więzienia z warunkowym zawieszeniem. Ponieważ jednak w tym wypadku warunkowego zawieszenia zastosować nie będzie można, przeto Izba Apelacyjna zmuszona będzie Sidzikauskasa uniewinnić, albo osadzić w więzieniu.-

Dymisja burmistrza Birże. Prasa kowieńska z dn.9.III.35 r. komunikuje, iż burmistrz miasta Birże Wagneris złożył dymisję, która została przyjęta.-

Projekt nowego wydawnictwa, poświęconego sprawom ekonomicznym. "Liet. Žinios" Nr.57 z dn.11.III.35 r. donosi, iż Związek Ekonomistów zamierza rozpocząć wydawanie pisma p.t. "Ekonomika". Pierwszy numer tego pisma ukaże się w kwietniu r.b. Pismo będzie wydawane co trzy miesiące. Na stanowisko redaktora powołany zostanie prof.A.Rimka.-

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kronika.

Oskarżenie w sprawie wywrotowców kłajpedzkich. Prasa kowieńska z dn.9.III.35 r. donosi, iż dn.8.III.35 r. w procesie kłajpedzkim, toczącym się przed Sądem Wojennym w Kownie, oskarżyciele publiczni zakończyli swe przemówienia. Oskarżenie głosi, iż partje C.S.A. i "Sovog" dążyły w porozumieniu z czynnikami niemieckimi do oderwania zapomocą zbrojnego powstania Kraju Kłajpedzkiego od Litwy i przyłączenia go do Niemiec, że w tym celu były organizowane tajne zebrania, wygłaszane podburzające przemówienia i tworzone formacje o charakterze wojskowym, które otrzymywały ćwiczonych w Niemczech instruktorów, były zaopatrywane w broń i odbywały ćwiczenia wojskowe. Oskarżyciele publiczni żądają dla podsądnych następującego wymiaru kary: dla Neumanna i wszystkich dowódców okręgów - Bertulejta, Rademachera, Brokopa, Kwauki, Regiela, Haatzka, Graua i Schesche-witza - po 15 lat ciężkiego więzienia, dla Sassa i Roppa po 12 lat ciężkiego więzienia, dla oskarżonych o zamordowanie Jesuttisa - Prysa, Wanagata, Bolla, Gotschalka i Lepy - kary śmierci przez rozstrzelanie, zaś dla Jakstasa dożywotniego więzienia. Dla sprawców zamachu na Loopsa, Wallatów - dożywotniego więzienia i dla innych oskarżonych od 6 do 15 lat ciężkiego więzienia.-

